

COGITATIONES SU-
BITANEÆ
CIRCA
CONSERVATI-
NEM SUI,

Quas
BONO CUM DEO,
Ex Adprobatione Venerandi Ordinis
Philol. ad Auram celebris Lycei,
SUB PRÆSIDIO,
Amplissimi & Celeberrimi,

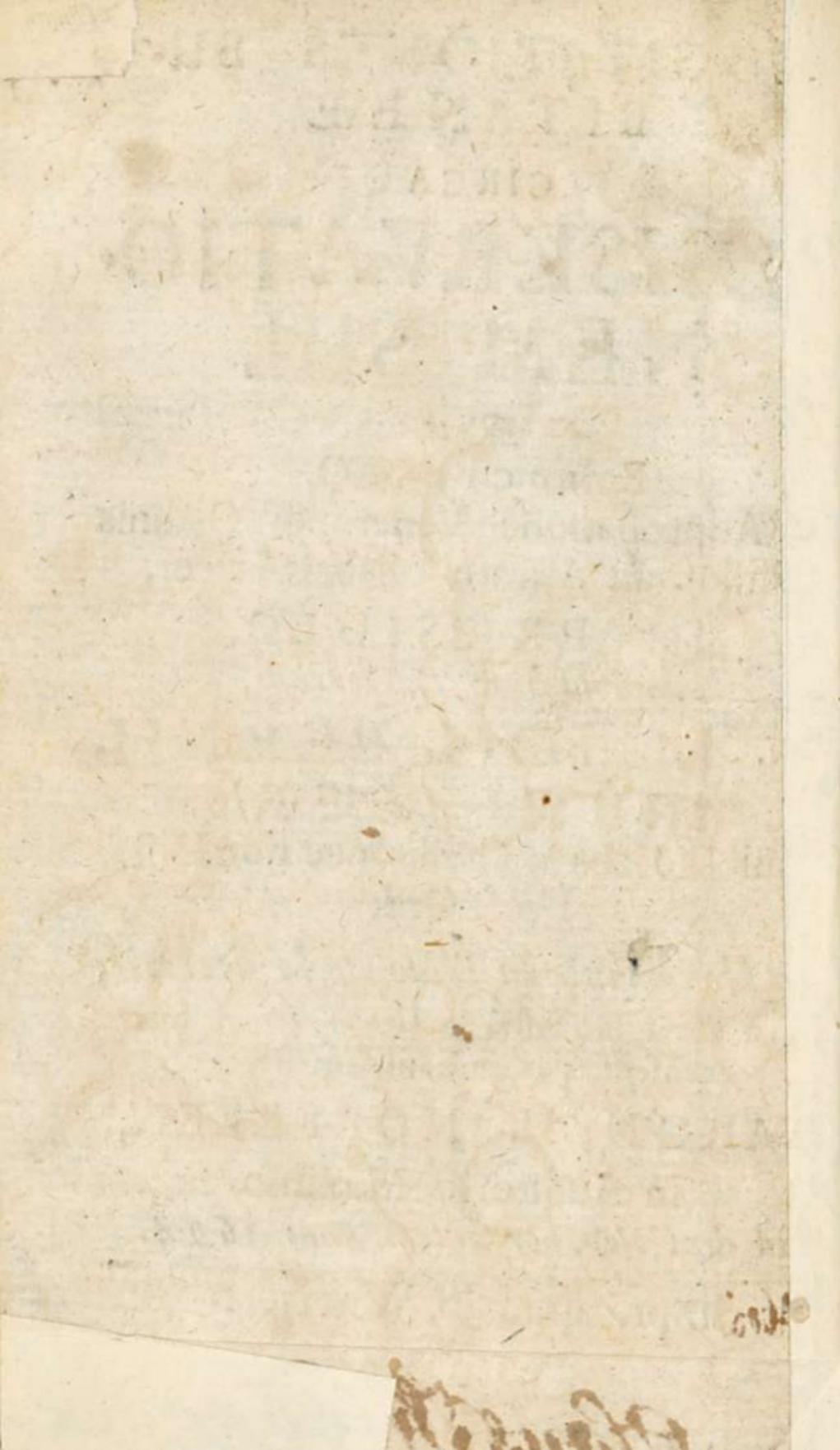
JN. M. JOH. BERNH.
MUNSTERI
Phil. Moralis & Civilis, nec non Hist.
Prof. Ord.

Pro Honoribus in Philosophia decretis,
quæ decet modestiæ veritatis amantibus
censendas examinandasq; sistit

AARON H. HOFFREEN,
In Auditorio Maximo
ad d. 21 Nov. hor. antem. Anni 1694.

Alio Impr. apud Jo. WALLIUM.

Platus Hippocrate

ADSIT FAVOR JEHOVÆ DEI NOSTRI.

THESIS I.

Potentissimi Creatoris constantia, cum in aliis operibus ejus cernitur, tum maximè elucet in eo, qvod singulis rebus creatis tam tenerum in suo statu persistendi amorem, & qvandam velut averstationem ac fugam illorum omnium, qvæ mutationis periculum minitarentur, inditam deprehendimus; adeò, ut impossibile videatur cunctis naturæ viribus per se, contrarium suo, statum adpetere. Hinc evictæ veritatis & Philosophorum Cathedrâ dignissimum profluxit axioma: *nihil tendere ad sui destructionem, vel adfirmativè, omnem naturam esse conservatricem sui.* Idqve ita universale est, ut non vereamur adserere, ad ipsum etiam principium Systematis

A

ratio-

rationalis (ignoscatur quod summo DEO rationem tribuamus, praेunte nobis Cicerone, qui nec aliter DEI sapientiam, quam per adultam rationem describere potuit) extendi posse; quæ sane increata natura sola est, se revera conservans. Cavendum tamen: ne hoc pravo sensu accipiatur, neve intelligatur conservatio, quæ fiat per positivum ullum causæ efficientis influxum; sed tantum, quod DEI essentia sit talis, ut non possit non semper existere, nec ullâ ratione adpetere mutationem sui status: quo rite perpenso, facilem veniam nobis ab humano Lectore pollicemur, quod non potuerimus convenientioribus verbis, sensa animi nostri explicare.

THESIS II.

Deinde advertere etiam licet, res ratione & intellectu carentes, impense se suasque affectiones & perfectiones, quantum in ipsis est, conservare velle; quod, etiamsi paulo remotius sit à nostro instituto, ut tamen distinctè intel-

liga-

ligatur, in antecessum demonstrare co-
nabimur, qvâ ratione capiendum sit.
In primis ergo prorsus sunt abjicienda
præjudicia, qvorū ope jam inde ab
infantiâ altas in mente nostra egit ra-
dices, mos ille, qvo nihil toti Philosophia-
z sanæ magis pestiferum est, con-
fundendi rerum essentias & earum pro-
prietates. Unde etiam est, ut locuturi
dere cogitante, illam velut materialem,
in extensione positam, concipiamus; &
contra tradituri adfectiones rerum me-
rè corporearum, illas non sine intel-
lectu nobis imaginemur; earumqve prin-
cipium idem cum nostrarum actionum
principio, vel saltem ἀνάλογον illi, non
ferendâ præcipitantiâ statum inemus.
Hinc tot chimeræ in arvum Philosophi-
cum, simili mis naturæ suæ, hoc est:
monstrosis, processerunt pedibus; qvarū
dein speculationibus incautæ juventu-
tis, melioribus occupationibus à natura
destinata ingenia, miserè cruciantur,
ut de tempore nihil dicam. Cujus fa-
rinæ si qvod aliud, illud certè censi-
bet,

bet, qvod appetitus naturalis, mutuique
amoris rerum extensarum nomine, non
tantum apud vulgum; sed illos quoque
qui emunctiores salutari discipiunt, au-
ditur. In quibus tamen verbis paulum
delicti esset; nisi & mente tale quid con-
ciperemus, revera corporibus inesse.
Quod certe sentiit quidam Philosophus
alias celebris his verbis: ut appetitus
quidam naturalis, quem instinctum naturale
docant, datur: ita etiam datur cognitio ali-
qua naturalis, a sensu & intellectu distincta.
Nihil enim potest alius appetere, ut gratum,
vel fugere, ut ingratum, nisi cognitione aliquâ
naturali, illud gratum & sibi conveniens esse
eognoscat. Nihil enim appetitur, nisi quod
prius agnoscitur. Hac cognitione plantæ a-
limentum sibi conveniens agnoscunt, appetunt,
& ad se trahunt; quod vero sibi conveniens non est,
relinquunt, aliud in corticem, aliud in fructum
convertunt. In quibus non par modo hu-
manæ, sed ad divinum etiam proprius
accedens intellectum, cognitio corpori
tribuitur, quæ uno & simplici intuitu,
rerum convenientias & disconvenien-
tias.

tias intelligat. Qvod si autem idem hic Philosophus, in corpore suo rite voluisse distingvere, actus hujus ab animæ actibus, & qvid utriusque proprium sit pensitare, forte non de his ita pronunciasset.

THESIS III.

Cæterum nos, cum dicimus res mere corporeas sui conservandi studiosas esse, fatemur lubentes id, non nisi valde impropriè posse dici; nec aliud intelligimus, quam qvod una qvæque res, qvatenus est simplex & indivisa permaneat quantum in se est (constantia DEI non deserente) in eo statu in quo constituta est; hoc est; eandem magnitudinem, situm, figuram, motum & quietem, perpetuò servet; habet autem hujus axiomatis rectus sensus, etiam in naturilibus contemplationibus insignem usum, nec parum prodest, si ejus firma & inconcussa teneatur veritas. Sed cum nobis sit constitutum, de conservatione sui cogitationes nostras edere, qvatenus illa in hominibus deprehenditur,

hic

hic abrumpimus rerum merè corporearum considerationem; ne coram tribunali Physico, *μαραθώνεος* causam dicere cogamur.

THESIS. IV:

Consideraturis ergo humanam natum, primo intuitu facilimè patescit, quām profundè immersum sit hoc studium sese conservandi in mentibus ipsorum, & adeò qvidem, ut nunquam satis felix sibi videatur homo. Ac proinde, ex hoc fundamento, etiam qvicquid nunc, non tantum ad necessarium & commodum victum amictumque; sed & molles delitias in toto terrarum globo prostare videmus, indefessis laboribus, anxiis curis & lucubrationibus inventa, & omnibus modis elaborata, censeri debent. Quid? quod hæc ipsa causa sit, quæ prima in societas coegisse concipitur. Nam cum facile adpareret, homini nec commodum, nec securum satis, vitæ degursum fore, ni sui similium communibus

bus auxiliis, istis malis mederetur; nōtum
 qvippe est, qvam miserabile animal ho-
 mo sit, si eodem momento cum pri-
 mam hujus lucis auram haufit, solus
 in suo squalore relinqveretur; næ, illa
 miseria, etiam cæterorum animantium
 conditionem superatura videtur; & si
 vel maximè adoleverit, qvod tamē im-
 possibile est, feris bestiis tandem in præ-
 dam cederet, aut aliis tempestatum in-
 juriis periret; ergo socii generis sollici-
 tandi erant. Hinc postea omnes artes
 mechanicæ excogitatæ, hinc navigatio-
 nes, commercia &c. hinc læva illa ho-
 stium strages, bella. Nam inter tot peri-
 cula, qvæ quotidie à cupiditate hominum na-
 turali, unicuique eorum intenduntur, caverè
 sibi adeò vituperandum non est, ut aliter vel-
 le facere non possumus. Fertur enim unius
 quisque ad appetitum ejus, qvod sibi bonum;
 & ad fugam ejus, qvod sibi malum videtur
 maxime autem maximi malorum, qvæ
 est mors; id que necessitate quādam naturæ non
 minore, qnam qnā fertur lapis deorsum;

THE

THESIT V.

Hæc cum ita sint, inquirere tamen placet, an præter hunc insitum sui amorem, aliquæ insuper obligatio homini incumbat, ad se suaque membra defendendum & conservandum, idque ita arctè, ut si fecus faciamus, peccasse in legem naturæ dici possimus. Qvod ut dextrè intelligatur, sciendum est, neminem quidem sibi posse obligari; obligatio enim præsupponit leget, cuius propterea vinculum audit; lex autem quomodo intelligatur vigorē & robur habere nisi profecta sit a superiore, cui non modo potentia est ad refrenandos à norma discrepantes; sed & justæ causæ, ob quas per svadeat alteri protuturum, si tali modo libertati suæ naturali, frenum injicere pateretur; nisi enim hoc accidat, nihil causæ est, cur ego, propter solam ipsius potentiam, ipsi servire debeam. Homo autem, etiamsi causas adultas satis sibi pertexere possit, quare ad se conservandum debeat niti; longè tamen abest,

ut

ut nomine obligationis erga se ipsum il-
lud venire possit; neque enim sernet i-
pso censetur homo posse esse superior.
 Quid? quod instar telæ araneæ esset,
 atque ab ipso homine, quandocunque
 libuerit solubilis; penes enim obligan-
 tem est, obligationem pro lubitu remit-
 tere. Ast vero illa, quam in nobis de-
 prehendimus obligatio, ex alio fluit fon-
 te. Optimus enim Creator cum nos so-
 ciabiles creare liberrimè constituit; a-
 deoque non solum nobis nasci; sed
 quam maxime in usus communes, &
 felicitatem univerorum superesse vo-
 luit; ita arctis limitibus libertatem no-
 stram circumscriptis, ut nullum cor-
 poris animique nostri cultum, à cuius
 neglectu societas damnum paflura vi-
 deretur, fas nobis esset intermittere,
 multò verò minus prout libuerit dotes
 à naturâ concessas ultro corrumpere;
 ne deinde inhabiles redderemur aliorum
 commodis inserviendis, ac promovendo
 illi fini, in quem lati & prognati
 sumus.

THESIS VI.

Unde haud difficile est colligere, quid de illo flagitio censendum sit, quod aliquibus perpetratu non indignum est habitum, praecoccupare nempe fati diem. Nam etiam si fatendum sit homini, si considerari possit, velut sibi relictus, extra obligationem ad colendum Creatorem suum optimum DEUM, & societatem cum consimilibus animalibus, non multum interesse, quid circa corpus & membra sua ipsemet statuere velit. Tamen cum jam extra dubium, etiam apud sapientiores ex profanis fuerit, hominem in eum finem vitae usuram donatum esse, quod donis a natura acceptis, debite laudes conditoris sui propagaret, & membra sua, aliorum fui similium egestatibus, pro virili dispensaret; certum est, non sine maximo scelere, istis finibus se posse subtrahere. Quam ob rem eriam Plato, indignos sepulturae honore definiit, qui tali modo discederent; Contra quam detestanda Brachmanorum stoliditas, de quibus ita Curtius: *Unum a-*

greste atque horridum genus, quos sapientes vocant. Apud hos occupare fati diem pulerum, & vivos se cremari jubent, quibus aut segnis etas, aut incommoda valetudo est. expectatam mortem pro dedecore vite habent. Nec ullus corporibus, quae senectus solvit, honos redditur. Tali erant etiam animo nonnullae aliæ Gentes, & imprimis Antiqui Gothi. Interim tamen non credendum est, esse contra hanc obligationem eligere tale vitæ genus, ex quo citius mors, quam alias secutura videtur. Ita laude sua non frustrandum est factum magnorum Virorum, qui, ut aptiores reddantur magis magisque promovendo bono publico, diurnis nocturnisque curis se macerant.

THESIS VII.

Uti autem hæc clara sunt: ita non omnibus videtur æquè constare, quâ ratione Conservatio sui rite obtineatur, plerisque umbram pro ipsâ re captantibus. Qvare nostri esse officii duximus paulò diligentius in naturam nostram inquirere, ut ex ejus confide-

ratione palam fieret, qvæ qvām com-
 modissima, maxime necessaria & uni-
 versalis, divinæque voluntati conveni-
 entissima esset via, ad illam perveni-
 endi; invenimusqve eo nomine præ a-
 liis omnibus honorari debere studium
 boni publici (qvo vocabulo ita latè
 utimur, ut non tantum intelligamus
 felicitatem totius generis humani; sed
 illa insuper officia, qvæ DEUS suo jure
 à nobis exigit; nos enim consideramus
 DEUM cœterosq; rationales, in uno quasi
 systemate motus suos peragentes) Cau-
 sæ ergò maxime conservantes totum seu ad-
 congregatum, cujus partes mutuam desiderant
 operam, ejusdem partes pariter conservant &
 efficiunt. Atqve id tam verum est, ut
 hoc effatum non multum videatur di-
 stare ab axiomatibus mathematicis.
 Nam si unusqvisq; immaginaretur sibi,
 extra curam boni communis, felicita-
 tis qvandam speciem inanem, & ad il-
 lam conseqvendam, divina humanaq; nil,
 pensi habens, brutali impetu rueret; fa-
 cile est videre, qvanta barbaries, rerum
 con-

confusio mera inde exoritura esset; non
absimilis illi statui naturali, quem Hob-
bes finxit bellum esse omnium in omnes.
Unde jam ultro resultant hæ circa con-
servationem regulæ: ut ejusmodi actiones,
qvæ tendunt ad propriam cuiusq; felicitatem,
cedant illis actionibus motibusq;, qui ad llni-
versi systematis conservationē necessariò requi-
runtur, ac deinde: ut ita æqualit. viriū serve-
tur inter singulos, ut unius motu vehementiore
non in damnū omnium alius absorbeatur. Cui
fini ipsa rerum natura nobis præit: Con-
sidera enim varios in cœlo vortices, in u-
no systemate, revolutiones suas motusq;
conficientes, & videbis singulorum mo-
tus, ita ad totius incolumentem tem-
peratos esse, ut non possint aliter esse.
Longe autem nobiliori modo patebit, ex
maturâ meditatione in systemate ratio-
naliū, singulorum felicitatem à con-
centricorum seu aliorum rationalium
motibus pendere, non tantum cum
contigi sunt; sed etiam ab longissime
remotis. Mentis ergo munus est, qvæ
directrix motuum nostro generi data,

ita

ita librare unius cujusque conatus: ut omnes actus humani pariter faciant ad universorum rationalium bonum; ac faciunt omnium corporum motus, ad Systematis corporei conservationem. Id autem fiet, si in omnibus actibus voluntariis; qui alios spectant, illæ duæ regulæ obseruentur quas modo dedimus. Ideoque hoc modo, à rerum naturâ docemur, quâ ratione communi felicitati nostrâ que in eâ inclusæ, necessariò prospiciendum sit; quod tantundum est, ac si dicerem, docemur, quænam lege naturali præcipiantur.

THESIS VIII.

Ast priusquam' huic fini promovendo, satis apti sumus, neesse est, ut principia, ex quibus motus ad conservationem totius pertinentes, resultare concipiuntur, rite præparentur. Quæ quidem duo in nobis esse omnes scimus. Nam cui proposita est sui conservatio (Verba sunt Ciceronis) huic partes quæ suæ, quæ nobis principia dicere placuit, caras esse, carioresque, quæ perfectio-

res sint, & magis in suo genere laudabiles, ea
enim vita expetitur, quæ sit animi corporisque
expleta virtutibus. Hinc duplex cultura
a nobis exigitur; Una animæ & quidem
maxima; quippe quâ nibil est in ho-
mine divinus, quæque imperatrix nobis
a naturâ data est. Oportet autem il-
lam, ut ad ductum Magnorum Viro-
rum culturam ejus huc maxime
facientem tradam, ante omnia recto
sensu de summi Numinis existen-
tia, attributis & imprimis providentiâ
imbutam esse; adeo, ut omnes im-
perfectiones, quocunque nomine veni-
re possint, ab eo sciat removere. Ab
Atheismo vero & Epicureismo prorsus
abhorreat. Nec solum id; sed omnes
etiam pravas opiniones, quæ vel ali-
quam culpam in Deum rejecturæ vi-
dentur, vel homines securos a metu ejus
reddunt, ac ad malas artes prioniores,
aversetur; ubi enim ista obtinent, illuc
sane nulla firma deprehenditur societas,
cujus stabilissimum vinculum est reli-
gio.

gio. Deinde, quemadmodum exulan-
te metu Numinis nulla salus, vel com-
munis, vel propria potest sperari; ita
ex adverso non parum promovet il-
lam, si mens in se ipsam reversa, agno-
scat debitè imbecillitatem suam, & ex
illâ agnitiâ, discat revereri imperium Di-
vinum, adque illius præscriptum: actio-
nes suas *prudenter, constanter & moderate*
componere. Nec non faciat alios sui si-
miles tanquam æqvales tractare. Quem-
admodum & ex æquo æstimare res illas,
quarum intuitu voluntas humana blan-
de titillatur; quo ni fiat sæpe maximæ
oriuntur confusiones. Quid & mo-
dum in conqvirendis & erogandis bo-
nis nosse. Nam & illud eo conductit,
ut omnes partes quasi in æqvilibrio
stent. Denique mollities omnis ex
animo ejicienda est, & affectus com-
pescendi, qui vehementiâ suâ immane
quantum turbant animi tranquillitatem,
& valetudinem corporis; nec non sæpe
magnorum malorum causa existunt.
Cœterum nec literarum studium præ-
ter-

terire decet; qvod ad conservationem
sui: hoc est communem felicitatem mul-
tum etiam facere cum Magnis Viris
non dubitamus adserere; Eâ tamen
cautelâ, ut iis tantum rebus animum
adPLICEMUS, qvæ qvam proxime acce-
dunt, sive ad culturam animæ per ne-
cessariam, & societatis insigne commo-
dum; ut doctrina morum, qvæ illius
velut anima est; & scientiæ artesque
qvibus mortalium consortium non sine
insigni damno carere potest. Qvaleſ
pleræqve nobilissimæ Mathesios partes;
sive aliàs distinctos & claros conce-
ptus nobis conciliant de universæ na-
turæ Phænomenis; sive etiam excel-
lentiam ac dexteritatem ingenii nostri
aliis ostendunt; vel denique operum a-
ctionumqve humanarum memoriam
posterioris tradunt. Reliquis vero studiis,
qvæ circa nugas otiosorum nebulonum
occupata sunt, corticem, vel potius
hilum pro nucleo & faba mandendum
exhibentes, non sine enormi flagitio
contra bonum publicum insudatur, cum

tempus rebus solidioribus & magis ne-
cessariis debitum, in vanæ umbræ gra-
tiam suffuratur. Alteram sollicitudinis
nostræ partem vindicat cura corporis,
cujus servitio anima utitur ; nisi enim
hoc recte dispostum sit, non multa nec
diutina utilitas redundabit in usus com-
munes aut proprios. Qvare id im-
primis tenendum est, ut salus ejus, qvam
divinum & longe blandissimum condi-
mentum dixit Plutarchus, per omnia
intendatur atqve servetur, viresqve ita
in laboribns aggrediundis librentur, ut
nunquam majora adgrediamur, qvam
qvibus sufferendis corpus par esse con-
stat, vitia vero omnia intemperantiæ,
qvibus incolimitas fugatur; Integri-
tasq; & agilitas membrorum cum de-
centi συμμετρία impeditur, summa in-
dustria cavendæ; qvo modo qvi pec-
caverit non potest absolvi qvin severis-
simè coram tribunali totius collegii
rationalium accuseretur de spontaneâ va-
letudinis amissione. Non dissentiente
â nobis lerido illo Diogene, qvi mirum
qvam

quam excanduisse dicitur apud Laertium, in eos, qui Diis litarent pro bonâ valetudine, & simul inter ipsas epulas ultrò non levem vim morborum inguvie & frequentibus poculis, acci- rent. Sed quotus quisque jam est, qui non obtorto collo ad supplicium rape- retur, si culturæ non tantum animæ, sed & corporis reddenda esset societati ra- tio. Hic taxanda offerret se quoque illorum stoliditas qui potius salutis quam paucorum in Medicum impenso- rum jacturam facere volunt. Verum nos earum rerum medelam aliis relin- quimus ipsimet ad finem properaturi.

THESIS. IX:

Imпуlsu erundem causarū, quae Conser- vationem urgent, feruntur etiam mor- tales necessariò ad tales motus, ex quibus sequitur speciei suæ conservatio. Adeo, ut naturali velut nexu hæc mu- tuò cohæreant. Hic enim est fons amo- ris illius, quo animalia diversi sexus tam blande sociantur, & velut commu- ni nisu ad sobolem generandam concur- runt

runt illamque deinde eodem naturæ ne-
xu velut suum sanguinem, ordinariè di-
ligunt & tuentur. Verum hic reponere
qvis poterit, sæpe nihil minus qvam
illum finem homines in tali aëtu con-
stitutos intendere. Qvare sciendum est
nec nos hic judicium vel argumentum
capere de aëtibus hominis voluntariis,
qvorum fines variis temporibus varios
esse scimus; sed ex aëtibus & propen-
sionibus fere necessariis, qvæ insunt
animalibus etiam insciis & qvandoq;
repugnantibus. Unde patet non qui-
dem ex eo, qvod homines diligunt
cipiuntque se conservari, oriri Veneris
stimulos & appetitum sobolem procre-
andi tuendique; sed ab ipsâ corporis fa-
bricâ & temperie, ac ut expressius di-
cam, ex necessariâ illâ circulatione, quâ
e naturali cordis systole amandatur san-
gvis in vasa spermatica, semenq; inde
fecernitur & fermentatur. Sicut ex eâ-
dem materiâ & formatur fœtus & ali-
quamdiu nutritur crecitq; in utero:
idq; adeo insciis parentibus, ut licet
ope:

peram suam ministrent, nesciant tamen
necquam in lucem exeat loboles, mas-
fœmina procreetur; ore an umbilico
utroque nutrimentum hauriat, im-
an omnino vescatur, aut etiam vi-
at nec ne, uti hanc rem egregie me-
ici explicant, & imprimis Harvejus
e Generatione animalium. Scilicet in
is actibus animalia similia sunt ve-
tabilibus, quæ licet sensu careant,
omnique finis prospectu, non tamen
sibi solis nutrimentum hauriunt; sed &
semen proferunt in speciei suæ propa-
gationem: atque adeo ut, quemad-
modum in ovis pulli corpus contine-
tur & alimentum idoneum quo nutria-
tur, donec maturus evadat ut aliun-
e cibum querat, concoqvatque, ita et-
iam in seminibus præter exiguum ger-
men: quod futuræ plantæ est rudimen-
tum, continetur etiam materia apta;
quæ postquam humectata est, & calore
idoneo in fermentationem quandam
concitata, in teneras germinis radices

se insinuat & illud nutrit donec tanta
 vires acceperit, ut ē terrā vicinā a-
 mentum possit desumere. Non licet
 tem hæc pluribus perseqvi ob angustu-
 quo circum sepi sumus tempus, cujū
 etiam gratia fit, ut quæ jam hic ju-
 re connecti deberent, utpote de ampli-
 tudine Conservationis sui in omnib;
 casibus, de favore illam concomitare
 privilegiisquè &c. non liçeat typis ex-
 pressa Tibi Lector Placide sistere; quare
 inviti hic manum de Tabula tollimus.
 Deo cuius constantiæ universa natura
 sele conservandi studium debet,
 sit honos & perpetua
 Gloria!

